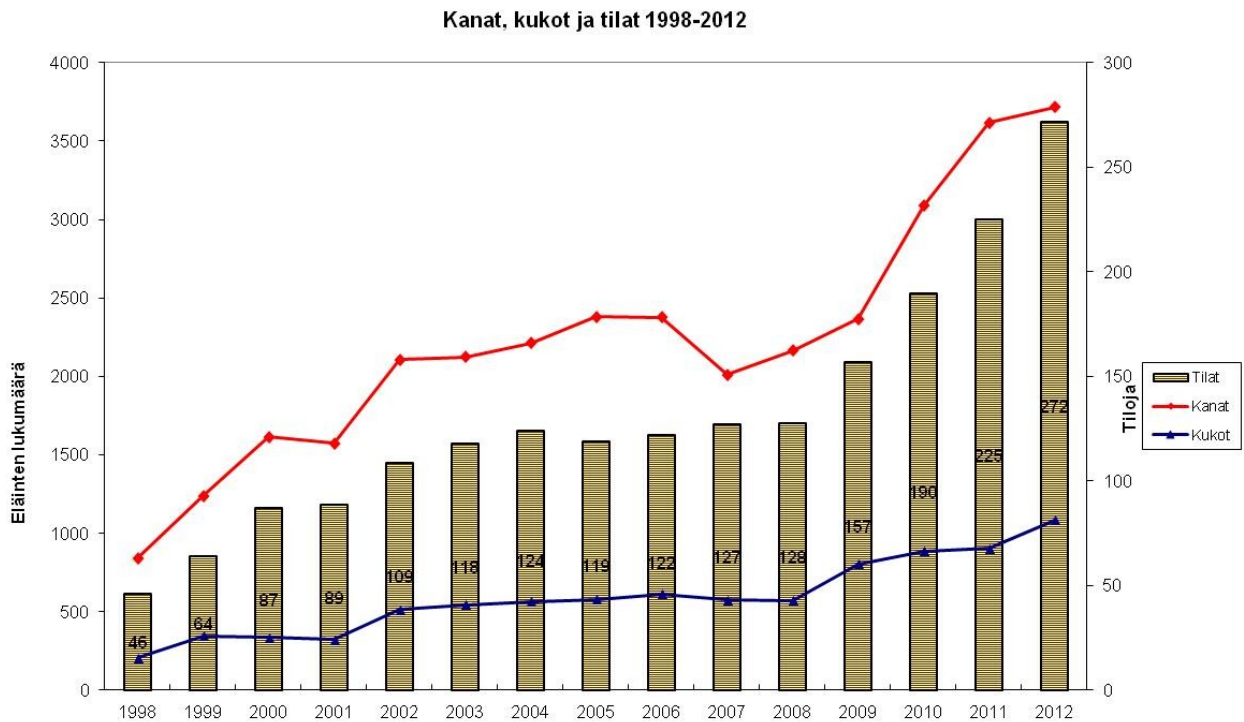

Maatiaiskan säilytysohjelman kuulumisia

Vuosiraportit 2012

Vuonna 2012 ohjelmassa oli mukana 272 kanankasvattajaa. Alusta asti mukana olleita oli joukosta vielä 17. Vuoden 2012 lopussa yli vuoden ikäisiä ja vuonna 2012 syntyneitä, eloon tilalle jätettyjä kukkoja ja kanoja oli yhteensä 4802. Lisäksi ilmoitettiin 30 sukupuolilajittelematonta untuvikkoa. Parvien koko oli hiukan pienentynyt ollen keskimäärin 17,7 eläintä/kanta/tila. Yli sadan eläimen parvia pitäviä kanakasvattajia oli mukana vain kuusi.

Kanamäärä kasvoi edellisvuodesta noin kahdellasadalla. Kaaviossa 1 nähdään kana- ja kukkomäärien kehitys koko säilytysohjelman ajalta. Vuosien 2006 - 2007 aikana tapahtunut eläinmäärien väheneminen jäi väliaikaiseksi, ja eläinten määrä ohitti vuonna 2009 vuoden 2006 lopun eläinmäärän ja on kasvanut edelleen.

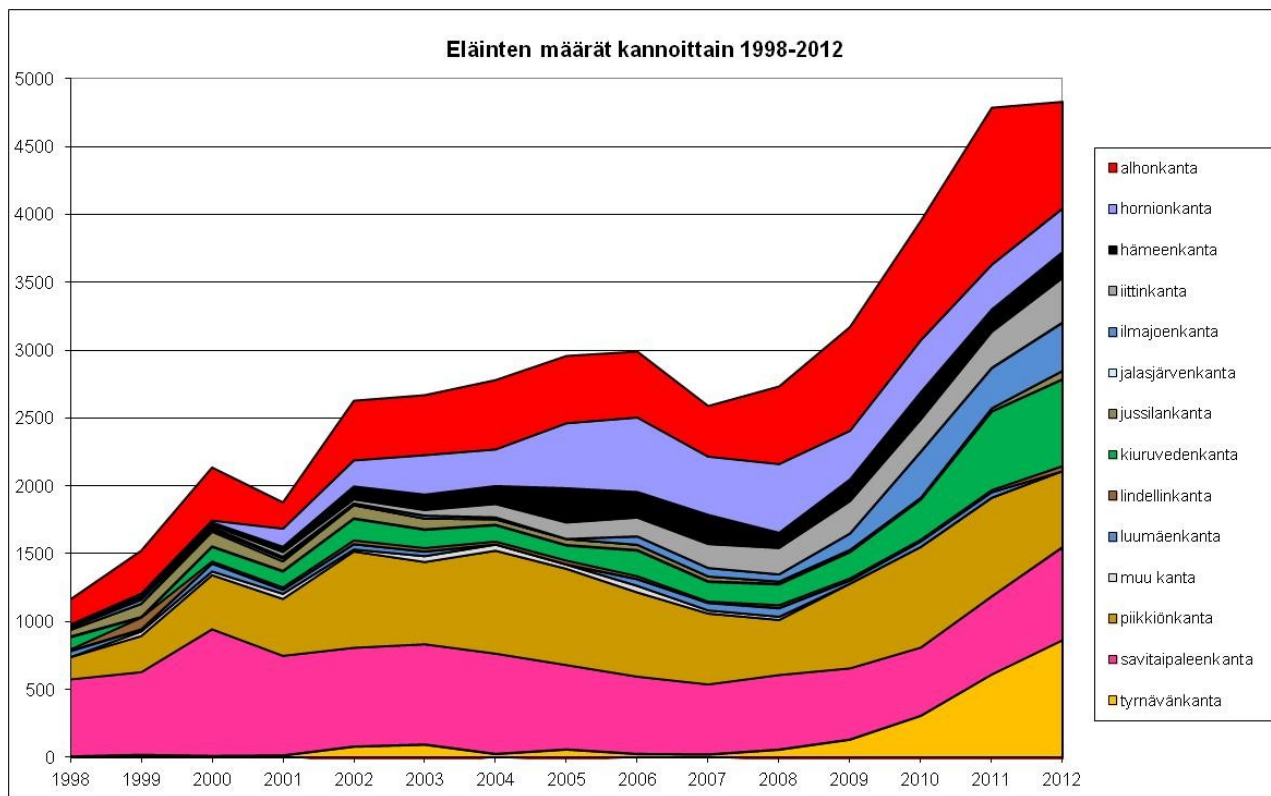

Kuva 1 Kanat, kukot ja tilat 1998-2012

Vuosiraportin palautti 221 kasvattajaa eli 81,3 % säilytysohjelmassa vuonna 2012 mukana olleista. Edellisten vuosien parhaimmillaan yli 99 prosentin vastausaktiivisuudesta on tultu hiukan alaspäin, mutta säilyttäjien määrän jatkaessa kasvuaan on yli 80 prosenttiyksikön palautustulos erinomainen. Vuosiraportin kysymysmäärän kasvu ja kysymyslomakkeen muuttuminen 1-sivuisesta 3-sivuiseksi on varmaakin askarruttanut monia säilyttäjiä.

Vuosiraportin lähettämisessä oli nyt ensimmäistä kertaa mahdollista vastata web-pohjaiseen kyselyyn. Tämän kyselyn huomattavana etuna on se, että vastaukset tallentuvat suoraan www-palvelimelle, josta ne voidaan hakea analysoitavaksi. Tätä mahdollisuutta käytti hyväkseen 93 kanankasvattajaa. Käytetty kyselylomake oli melkoisen pitkä. Kysymysten priorisointi onkin seuraavaa vuosiraporttia toimitettaessa ensiarvoisen tärkeää.

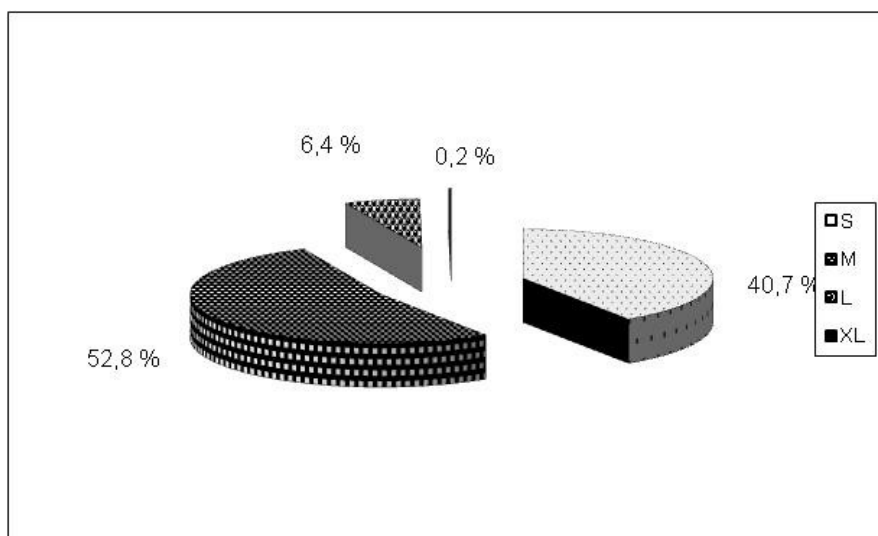
Kiitos kaikille vastaajille, niin webropol-kyselyn, sähköisen word-tallennuslomakkeen kuin paperilomakkeenkin täyttäjille! Kiitos myös kaikesta palautteesta, jota annoitte vuosiraporteissamme!

Kuva 2 Kanakantojen kehitys 1998-2012

Kanakantojen eläinmäärien kehityksessä voidaan havaita pitkäaikaisia trendejä. Savitaipaleenkanta oli aluksi ylivoimaisesti suosituin kanakanta. Vasta vuodesta 2004 alkaen piikkiönkannan eläinmäärä oli suurempi kuin savitaipaleenkannan. Piikkiönkanta piti ykkössijaa seuraavat 4 vuotta, kunnes alhonkanta ohitti sen vuonna 2008. Viime vuonna tyrnävänkanta ohitti alhonkannan, jonka eläinmäärissä tapahtui merkittävä väheneminen. Hornionkannan taantuminen vuosien 2006 - 2007 välisenä aikana aiheutti notkahduksen koko säilytettävässä kanapopulaatiossa.

Uudessa vuosiraportissa täsmennettiin munatuotosta kuvaavaa kysymystä. Nyt kysyttiin munintaprosenttia aiemman munaa/kana/pv-ilmaisun sijasta sekä uutena asiana munintakauden pituutta viikkoina. Munintaprosentin, munintakauden pituuden ja keskimääräisen munanpainon avulla voidaan arvioida kanojen keskimääräistä vuosituotosta. Munintaprosentti oli viime vuonna keskimäärin 64,7% ja munintakauden pituus keskimäärin 38,4 viikkoa.

Munien kokoluokat jakautuivat vuonna 2012 seuraavan (Kuva 3 ja Taulukko 1)) kaavion mukaisesti.

Kokoluokka	Paino
S	$p < 53 \text{ g}$
M	$53 \text{ g} \geq p < 63 \text{ g}$
L	$63 \text{ g} \geq p < 73 \text{ g}$
XL	$p > 73 \text{ g}$

Taulukko 1 Munien kokoluokat

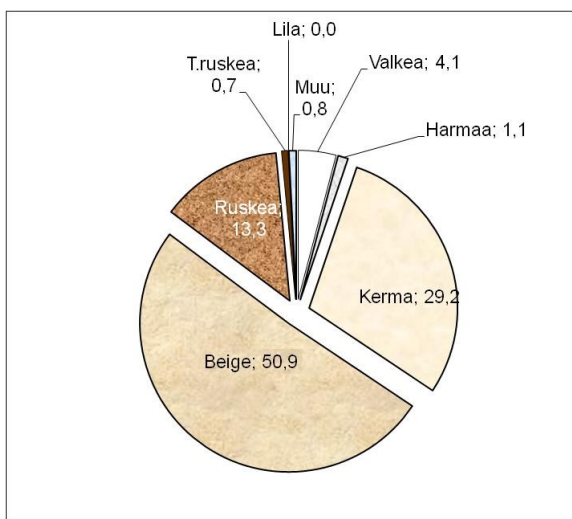
Kuva 3 Munien kokoluokat 2012

VUOSI	Munan kokoluokka			
	S	M	L	XL
2003	31,7	60,9	7,3	0,0
2004	42,5	54,0	3,1	0,3
2005	35,2	59,4	4,3	0,2
2006	38,2	59,2	2,5	0,1
2007	33,3	62,7	3,8	0,2
2008	37,9	58,5	3,4	0,2
2009	35,4	62,5	2,5	0,0
2010	34,8	60,8	4,3	0,0
2011	30,0	64,2	5,6	0,1
2012	40,7	52,8	6,4	0,2

M-kokoisten munien osuus on vaihdellut vuosien saatossa 52,8:n ja 64,2 prosentin välillä, joten aina yli puolet säilytysohjelmassa olleiden kanojen munista on ollut M-kokoisia. Taulukko 2. Osuuksien vaihtelut saattavat johtua ruokinnasta, perimästä tai siitä minkä ikäisiä munivat kanat ovat kunakin vuonna keskimäärin olleet. Myös kanakantojen välillä on pieniä eroja.

Taulukko 2 Munien kokoluokat 2003-2012

Maatiaiskan munat ovat väritään beigejä, kermanvärisiä, ruskeita tai valkoisia. Kuva 4.

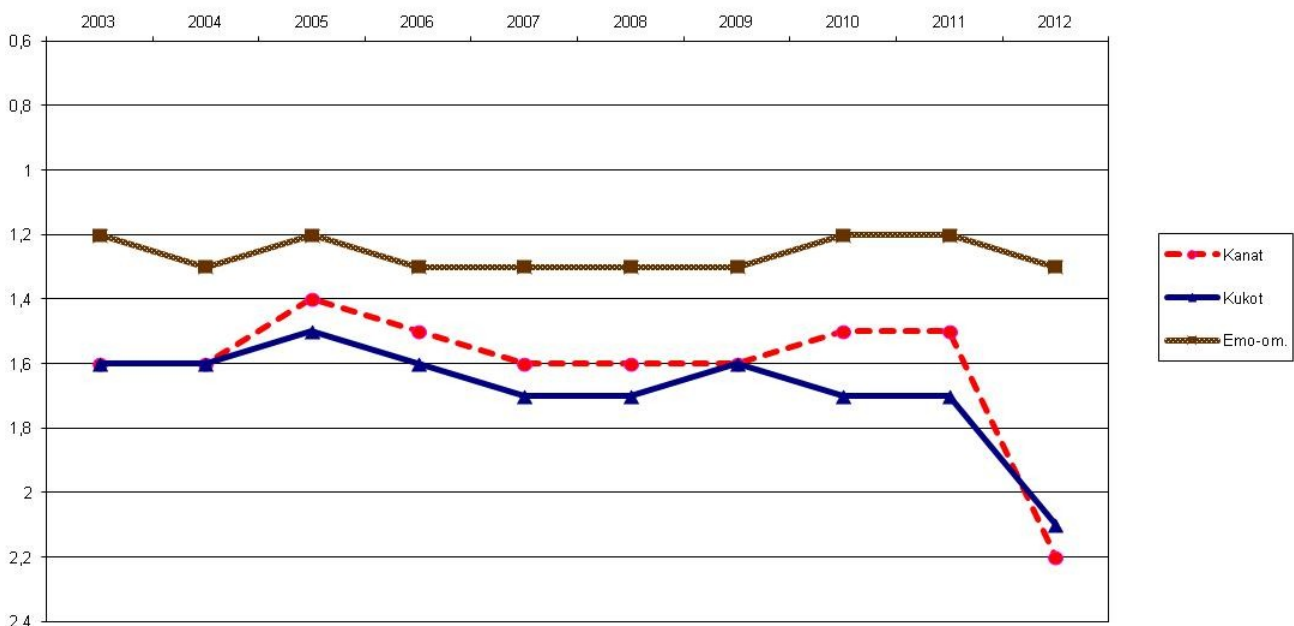
Kuva 4 Munien väriyypit 2003-2012

Maatiaiskanat aloittivat muninnan vuonna 2012 keskimäärin 22,2 viikon ikäisinä. Sukukypsyyksiään tullaan nykyään hieman varhemmin. Taulukko 3. Kanakantojen välillä on eroja keskimääräisessä sukukypsyydessä.

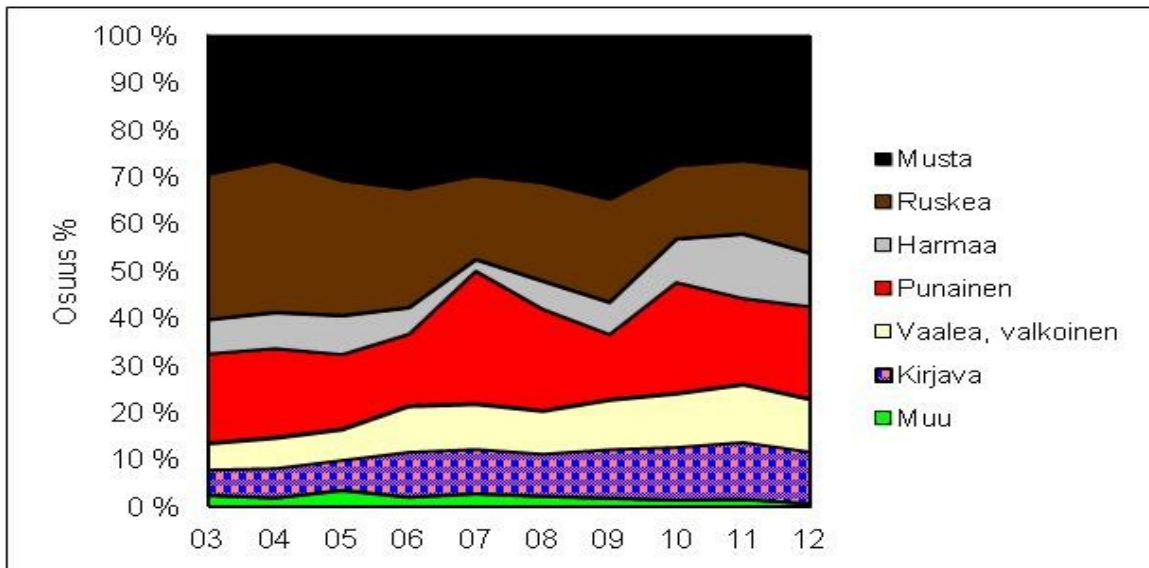
Vuosi	Sukukypsyyksiä ikä viikkoina
2001	22,4
2002	24,5
2003	24,4
2004	22,0
2005	23,1
2006	23,8
2007	23,9
2008	23,7
2009	22,4
2010	22,2
2011	22,3
2012	22,2

Taulukko 3 Sukukypsyyksiä 2003-2012

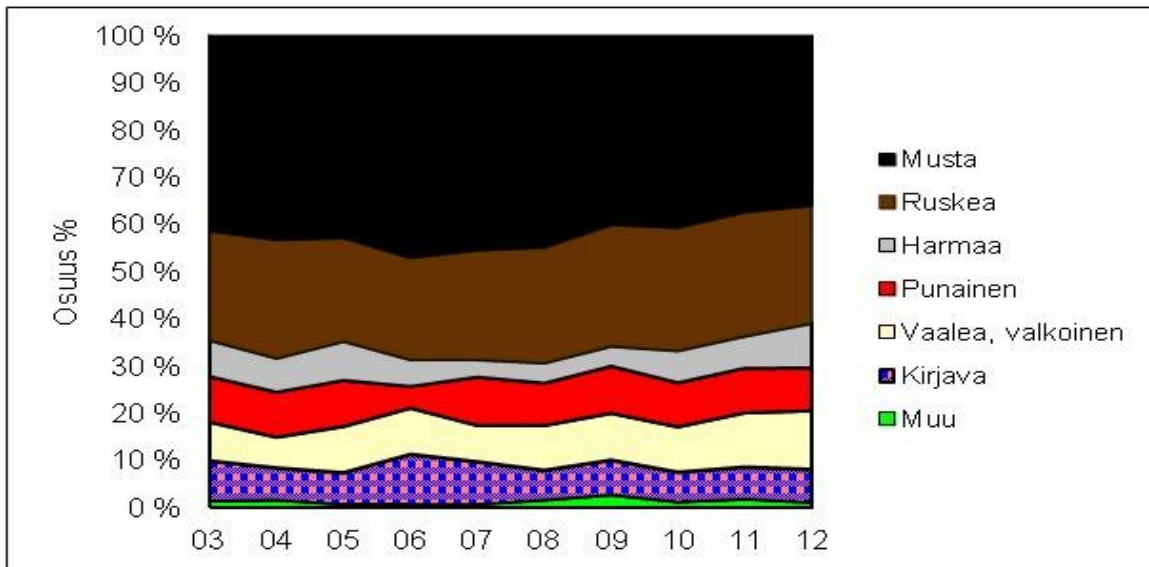
Kuvassa 5 esitetään kanojen ja kukkojen luonnearvioiden sekä kanojen emo-ominaisuuksien arvioiden muuttumista. Pystyakselin asteikko on käänteinen, jotta mahdollinen negatiivinen kehitys ilmenisi paremmin. Kanojen emo-ominaisuudet ovat pysyneet tasaisen hyvinä. Sen sijaan sekä kanojen että kukkojen luonnearvioissa on tapahtunut käänne viime vuonna. Arvioijajoukko on kasvanut – ovatko arvioijat entistä kriittisempiä?

Kuva 5 Kanojen ja kukkojen luonteen ja kanojen emo-ominaisuuksien kehitys 2003-2012

Kuva 6 Kukkojen höyhenpukujen värityypit 2003-2012

Kuva 7 Kanojen höyhenpukujen värityypit 2003-2012

Kuvia 6 ja 7 varten on yhdistetty vuosiraportissa annetut väriluokat ”täysin musta” ja ”musta valtaväri”, ”täysin ruskea” ja ”ruskea valtaväri” jne.

Kukkojen höyhenpukujen yleisimmäksi väriksi on vakiintunut musta. Osuus on vaihdellut 30,1 %:sta 21,2 %:iin. Ruskeiden kukkojen osuus näyttää laskevan ja kirjaviiden sekä punaisten kukkojen nousevan.

Kanojen höyhenpukujen yleisin väri on ollut koko ajanjakson musta, mutta mustan värin osuus on vähenemässä. Ruskeaa väriä on esiintynyt tasaisesti kanojen höyhenpukuissa, mutta harmaan ja vaalean osuus on alkanut kasvaa.